

MAŁOPOLSKIE DNI DZIEDZICTWA KULTUROWEGO

WSZYSTKO PLYNIE

XVIII Małopolskie Dni Dziedzictwa Kulturowego odbyły się pod hasłem „Wszystko płynie”. Podobnie jak w latach ubiegłych, Dni odbyły się w dwa kolejne weekendy: 21–22 maja oraz 28–29 maja 2016 roku. Dla miłośników zabytków przygotowano cztery trasy zwiedzania, na których znajdowało się 15 obiektów. Jak podkreślają władze województwa małopolskiego, impreza jest jednym z największych cyklicznych wydarzeń promujących bogactwo kulturowe regionu. Od 2012 roku Małopolskim Dniom Dziedzictwa towarzyszy publikacja – ujęte w formę eseju historycznego opowieści na temat prezentowanych miejsc i związanych z nimi postaci, uzupełnione bogatym materiałem ilustracyjnym. Podczas 18. edycji zwiedzający otrzymali publikację *Wszystko płynie* Katarzyny Kobylarczyk, dziennikarki i reportażystki. Partnerem tego wydania był gospodarz jednego z obiektów na trasie krakowskiej – Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji SA w Krakowie. Wydarzenie powstało z inicjatywy Zarządu Województwa Małopolskiego, a realizowane było przez Małopolski Instytut Kultury w Krakowie. Udział we wszystkich wydarzeniach w ramach Dni Dziedzictwa był bezpłatny. W punktach informacyjnych Małopolskiego Instytutu Kultury czekały pieczątki. W każdym z obiektów przygotowano specjalne aktywności dla najmłodszych. Za udział w nich przyznano specjalne nagrody.

W 2016 roku jedną z atrakcji Małopolskich Dni zaprezentowano w przestrzeni Bulwarów Wiślanych: trzy ekologiczne drewniane instalacje Waldemara Rudyka podkreślające kulturowe dziedzictwo Wisły.

Krokodyl (lokalizacja: bulwar Rodła). Instalacja przypominała o plaży położonej u stóp klasztoru sióstr norbertanek. Plaża ta, żartobliwie zwana Krokodylem, funkcjonowała w dwudziestoleciu międzywojennym. Na skutek regulacji Wisły i Rudawy oraz zanieczyszczenia wody miejsce to całkowicie zniknęło z mapy Krakowa.

Stworzenia wodno-ładowe (bulwar Poleski) – instalacja inspirowana formami biologicznymi i mitami o tajemniczych mieszkańcach wodnych głębin. Kształtem stworzenia nawiązywały do koinobori, czyli japońskich flag w kształcie karpia, wystawianych przez Japończyków w maju podczas święta dzieci. Według legendy karpie te, płynąc pod prąd rzeki, wykazywały się uporem i samozaparciem i w nagrodę za włożony trud miały się stawać smokami.

Szkuta (bulwar Wołyński) – nawiązuje do bogatych i nieco zapomnianych tradycji wiślanej żeglugi. W dawnej Polsce flis, czyli rzeczny spław surowców i towarów, stanowił jedną z najważniejszych form transportu. Najczęściej przemieszczano w ten sposób zboże, sól i drewno. W Krakowie flisaków nazywano włóczkami.

Ekologiczne materiały (gałęzie, ścinki, żerdzie, fragmenty konarów) i technika wykonania prac zwracają uwagę na zmieniające się w ciągu wieków znaczenie rzeki w przestrzeni miasta oraz na problem jej zanieczyszczenia.

21–22 MAJA 2016 ROKU

Podczas pierwszego weekendu na TRASIE KRAKOWSKIEJ zaproponowano wycieczkę na krakowskie Zabłocie, do **Centrum Szkła i Ceramiki**. Kompleks budynków, zlokalizowany vis-à-vis dawnej Fabryki Emalia Oskara Schindlera, kryje w swoim wnętrzu, nie tylko wystawę krakowskich szkieleń, ale także ekspozycje: prezentację wyrobów szklanych z przełomu XIX i XX wieku, galerię współczesnego szkła i ceramiki oraz zbierającą liczne eksponaty i archiwalia, stałą wystawę przedstawiającą historię i technologię szklarstwa. Stamtąd udano się do kolejnego miejsca na trasie, dosłownie „płynącego” – **kompleksu wodociągów na Bielanych**. Otwarcie wodociągu, noszącego wówczas imię cesarza Franciszka Józefa, nastąpiło w lutym 1901 roku. Zaprojektowano go tak, aby pokryć zapotrzebowanie na wodę dla Krakowa na co najmniej trzydzieści lat. W latach 1950–1955 wskutek szybkiego rozwoju miasta, a przede wszystkim budowy Nowej Huty, pogorszyła się jakość wody i zaczęło jej brakować. Rozbudowano więc sieć wodociagową, wybudowano nowy zbiornik pod kopcem na Zwierzyńcu i zamontowano urządzenia do ozonowania wody. Dzięki temu ponadstuletni i mający walory zabytkowe zakład wodociągów na Bielanych pozostaje wciąż sprawnie działającym obiektem. Uczestnicy Dni wzięli udział w plenerowej grze planszowej i zobaczyli wystawę pokazującą historię tego miejsca.

Na TRASIE PÓŁNOCNO-ZACHODNIEJ zwiedzających przyciągnęła **kaplica „Na Wodzie” w Ojcowie**. W przeszłości rzeka Prądnik nazywana była „życiodajną tętnicą” Krakowa. Dolina Prądnika miała znaczenie nie tylko przemysłowe – piękno przyrody, doskonały klimat, a także XIX-wieczna moda na aquaterapię sprawiły, że w drugiej połowie XIX wieku Ojców zamienił się w miejscowość uzdrowiskową. Pierwsze „kąpiele faliste” odbywały się w łazienkach położonych na Prądniku, w których w 1901 roku urządzono kaplicę, zwaną z racji jej usytuowania „Na Wodzie”. Niedaleko, bo również w Ojcowskim Parku Narodowym, w Grodzisku zaprezentowano zwiedzającym **osadę młynarską Boroniówkę**. Historia tego miejsca sięga XV wieku. Jego pierwszymi właścicielkami były siostry klaryski z pobliskiej Skały. W pierwszej połowie XIX wieku klaryski przekazały młyn i tartak wodny rodzinie Boroniów. Zagroda będąca w rękach kolejnego pokolenia Boroniów

zaczęła popadać w ruinę. Sytuacja uległa zmianie kilka lat temu, gdy osadę kupił rodzina Piwowarskich. Podnieśli oni gospodarstwo z ruiny, uruchomili młyn i tartak wodny. Dzięki ich zapałowi i pasji udało się przywrócić kilkusetletnią młynarską tradycję tego miejsca. W programie Dni zaplanowano m.in.: zwiedzanie kaplicy (indywidualne i z przewodnikiem), spacer „**Z biegiem Prądnika**”, warsztaty dla dzieci, zwiedzanie młyna, pokaz obróbki drewna w tartaku wodnym, a także spotkania kulinarne. Z Ojcowskiego Parku Narodowego blisko jest do **kościół i klasztor oo. karmelitów bosych w Czernej** koło Krzeszowic, położonych w malowniczej Dolinie Eliaszkówki, nazywanej też przez niektórych Doliną Eliasza – to kolejny obiekt na tej trasie. Do 1644 roku na terenie klasztoru nie było studni, zakonnicy musieli transportować wodę z płynącego dnem doliny potoku Eliaszkówka oraz z pobliskiego źródła św. Eliasza. W ramach Dni Dziedzictwa zwiedzono z przewodnikiem założenie klasztorne, indywidualnie kościół oraz ekspozycję w muzeach karmelitańskim i misyjnym. Ostatnią miejscowością na trasie pozakrakowskiej był **Zator** – stolica Doliny Karpią. Nazwę zawdzięcza położeniu w miejscu, gdzie spokojny bieg rzeki Skawy został zatamowany przez wzniesienie tworzące naturalny zator. W Dolinie Karpią występują szczególne warunki przyrodnicze, sprzyjające hodowli ryb. Przez stulecia niezwykle ważnym miejscem w Zatorze był zamek. Podczas Dni Dziedzictwa zwiedzający mieli wyjątkową okazję, by go zwiedzić – w 2015 roku powrócił do spadkobierców Adama Potockiego, ostatniego przedwojennego właściciela zatorskiego majątku, na co dzień jest niedostępny. W programie ujęto m.in.: oprowadzanie z przewodnikiem, spacer z ornitologiem nad stawami Przeręb koło Zatora, pokaz przyrządzania i wędzenia karpia zatorskiego, plenerowy koncert muzyki klasycznej, a także spotkanie z Władysławem Gonciarczykiem zatytułowane *Wspomnienia zatorzanina*.

28–29 MAJA 2016 ROKU

Drugi weekend na TRASIE KRAKOWSKIEJ, poświęcono trzem zabytkowym kościołom na Zwierzyńcu (dzielnicy Krakowa), stojącym w niedużej odległości od siebie. Przed wiekami, obszar ten podporządkowany był Wiśle, która zmieniając bieg koryta, rozlewając się stwarzała wyzwanie dla mieszkańców tych okolic. Tereny te, leżące na lewym brzegu Wisły, przez ponad siedem stuleci należały do zakonu norbertanek. Znajdowały się tutaj pola i folwarki będące źródłem utrzymania klasztoru. W pobliżu **klasztoru ss. norbertanek** położone jest niewielkie wzniesienie, nazywane wzgórzem bł. Bronisławy. Na jego zboczu znajduje się **kościół Najświętszego Salwatora** i trzeci zabytkowy obiekt Dni – drewniana **kaplica św. Małgorzaty i Judyty** wzniesiona w 1657 roku na miejscu dwóch wcześniejszych, które kolejno uległy spaleniom. Podczas Dni Dziedzictwa odszukano miejsca, w których działały liczne w tej okolicy młyny (ostatni z nich, należący do klasztoru, zlikwidowano w 1910 roku przy okazji

regulacji Rudawy). Wysłuchano opowieści m.in. o wizerunku prawdziwego oblicza Chrystusa, o świętej Wilgefortis, o krucyfiksie z Sirolo przed kościoła Najświętszego Salwatora. Była też okazja do zobaczenia wystawy przedstawiającej historię Lajkonika, do wzięcia udziału w grze miejskiej „**Hydrozagadki Zwierzyńca**”, a także rejs smoczą łodzią na trasie Salwator – Manggha.

Idąc wzdłuż Wisły, od Salwatora, w kierunku Wawelu, na trasie znalazł się kolejny z obiektów wybranych do „poznania”. To **Muzeum Sztuki i Techniki Japońskiej Manggha**. Nowoczesny, asymetryczny, wydłużony budynek, którego projektantem jest znany architekt japoński Arata Isozaki, łączy w sobie elementy budownictwa japońskiego i polskiego. Został wybudowany dla zbiorów dawnej sztuki japońskiej Muzeum Narodowego w Krakowie, uważanych za jedne z najbogatszych na kontynencie europejskim (obecnie około 7 tys. obiektów). Trzon ich stanowi ofiarowana Muzeum w 1920 roku kolekcja Feliksa Jasińskiego – zbieracza i propagatora kultury i sztuki Japonii w Polsce. Podczas Dni zaproponowano m.in. zwiedzanie indywidualne, warsztaty dla dzieci z rodzicami „**Latające karpie koinobori**”, spotkanie z architektem Krzysztofem Ingardenem, rejs smoczą łodzią na trasie Manggha – Salwator oraz spacer po obiekcie z architektką dr Barbarą Stec.

Pierwszym z trzech obiektów na TRASIE PÓLNO-CNO-WSCHODNIEJ było **założenie dworskie w Zbyszycach** (kościół: Zbyszycy 29; dwór: Zbyszycy 12, Gródek nad Dunajcem). Zbyszycy to niewielka miejscowość położona na prawym brzegu Jeziora Rożnowskiego. O dawnej świetności Zbyszyc świadczy znajdujący się nieopodal **kościół** (ufundowanego w XV wieku) **dwór** pochodzący z przełomu XVIII i XIX wieku. Został on prawdopodobnie zbudowany na miejscu obronnego kasztelu strzegącego traktu handlowego biegnącego niegdyś doliną Dunajca. Obecnie dwór wraz z otaczającym parkiem należy do Domu Pomocy Społecznej, który jeszcze w latach 90. XX wieku gruntownie go wyremontował i dostosował do potrzeb pensjonariuszy. W czasie Dni organizatorzy zaproponowali zwiedzanie indywidualne dworu, zabytkowego ogrodu, kiermasz przysmaków i rękodzieła regionalnego, a także spotkanie z fotografem Wojciechem Plewińskim. Kolejnym obiektem tej trasy był **kościół Narodzenia NMP w Krużłowej Wyżnej** (Krużłowa Wyżna 10). Ten zabytkowy drewniany kościół, słynie przede wszystkim z gotyckiej rzeźby Madonny z Dzieciątkiem, która obecnie znajduje się w Pałacu Biskupa Erazma Ciołka w Krakowie (w Krużłowej jest kopia tej rzeźby). Kościół jest usytuowany tuż nad malowniczo wijącym się potokiem Krużłówka. Goszcząc w Krużłowej Wyżnej, chętni mieli okazję, by zwiedzić na co dzień niedostępne wnętrza kościoła oraz usłyszeć o symbolicznym znaczeniu wody w tradycji chrześcijańskiej i wykorzystaniu jej w wierzeniach ludowych. Z Krużłowej zwiedzający udali się do ostatniego obiektu na trasie: do **dworu w Kwiatonowicach** (Kwiatonowice 1, Zagórzany). Dwór był przewidziany tylko do zwiedzania indywidualnego, na spotkanie wyszedł gościom gospodarz domu Kasper Świerzyński, który opowiedział o historii dworu i jego mieszkańców. Chętni

wzięli udział w spacerze przyrodniczym, oglądali wystawy przedstawiające dzieje tego miejsca oraz spróbowali lokalnych przysmaków na dworskim kiermaszu.

XVIII Małopolskie Dni Dziedzictwa Kulturowego – obiekty

21–22 MAJA

TRASA KRAKOWSKA

Centrum Szklania i Ceramiki w Krakowie (ul. Lipowa 3, Kraków)
Kompleks wodociągów na Bielanych w Krakowie (ul. Księcia Józefa 299, Kraków)

TRASA PÓŁNOCNO-ZACHODNIA

Kaplica „Na Wodzie” oraz osada młynarska Boroniówka w Ojcowskim Parku Narodowym (kaplica: Ojców; osada: Grodzisko 22, Skała)
Kościół i klasztor oo. karmelitów bosych w Czernej (Czerna 79, Krzeszowice)
Zamek w Zatorze (pl. T. Kościuszki 1, Zator)

28–29 MAJA

TRASA KRAKOWSKA

Kościół sióstr norbertanek, kościół Najświętszego Salwatora wraz z kaplicą św. Małgorzaty w Krakowie (ul. T. Kościuszki 88, Kraków)
Muzeum Sztuki i Techniki Japońskiej Manggha (ul. M. Konopnickiej 26, Kraków)

TRASA POŁUDNIOWO-WSCHODNIA

Założenie dworskie w Zbyszycach (kościół: Zbyszyce 29; dwór: Zbyszyce 12, Gródek nad Dunajcem)
Kościół Narodzenia NMP w Kruźlowej Wyżnej (Kruźlowa Wyżna 10)
Dwór w Kwiatonowicach (Kwiatonowice 1, Zagórzany)

OD KUCHNI

W 2017 roku odbyła się 19. edycja Małopolskich Dni Dziedzictwa Kulturowego. Imprezę zorganizowano podczas dwóch majowych weekendów (20–21 i 27–28 maja). Jak co roku, Dniom towarzyszył temat przewodni. W 2017 roku była to sztuka kulinarna i związane z nią historie: stąd nazwa **XIX Małopolskie Dni Dziedzictwa Kulturowego: Od kuchni**. Ta edycja przybliżyła historię kulinarną poszczególnych regionów, zachęciła do próbowania regionalnych specjalności, a także poznania ciekawych wątków i opowieści, nie tylko gastronomicznych.

20–21 MAJA 2017 ROKU

Podczas weekendu 20–21 maja do zwiedzania udostępniono pięć obiektów, na dwóch trasach: krakowskiej i obejmującej okolice Bochni. Na trasie krakowskiej można było zobaczyć tzw. **Samotnię artystów** – dawną pracownię ceramiczną Heleny i Romana Husarskich przy ul. Żywicznej 10

w Krakowie – pensjonat, z przydomowym sadem, którego sporą część zajmuje plantacja jadalnych kasztanów. Artystyczny klimat tego miejsca tworzą liczne mozaiki i rzeźby, które pozostały po dawnej pracowni państwa Husarskich. Drugim obiektem krakowskim było **Centrum Administracyjne kombinatu w Nowej Hucie**. Centrum składa się z budynku Z – gdzie mieściła się siedziba zarządu – i S – który pełnił funkcje usługowe, wraz z obszerną biblioteką techniczną, salą koncertową i restauracyjną. To ostatnie miejsce, zwane również kasynem tworzyło stołówkę kombinatu – jadali tu zarówno prości robotnicy, jak i przywódcy krajów socjalistycznych przyjeżdżający „z roboczą wizytą”. Na trasie bocheńskiej zaprezentowano **Dwór Feillów w Woli Wręczyckiej**. Wspólne biesiadowanie było nieodzownym elementem życia rodzinnego w dawnych majątkach ziemskich. Wśród zachowanych pamiątek szczególną uwagę zwraca książka kucharska Marii Ochorowicz-Monatowej (1910). Ten zbiór przepisów i praktycznych porad stanowi doskonałą ilustrację ducha dworskiej kuchni w Woli Wręczyckiej i podobnych dworach ziemiańskich. Z kolei z **Zamkiem w Wiśniczu** związana jest historia powstania *Compendium ferulorum* (1682) – pierwszej książki kucharskiej w języku polskim, która przez długie lata pozostawała jedynym i niezwykle popularnym źródłem kulinarnej wiedzy. Choć dziejowa zawierucha nie oszczędzała zamku Lubomirskich, nadal można dostrzec piękno i rozmach miejsca, w którym gotował Stanisław Czerniecki – autor książki. Równie ciekawym miejscem ujętym w programie zwiedzania była zabudowa **Bochni**. Dziś w Bochni nie wydobywa się już soli, ale na powierzchni wciąż można odnaleźć salinarnie ślady i wątki: w bazylice św. Mikołaja, na cmentarzu przy ul. Orackiej, w Muzeum im. S. Fischera czy w nazwach ulic – Solna Góra, Górników, Sutoris.

27-28 MAJA 2017 ROKU

Podczas drugiego weekendu 27–28 maja 2017 roku, można było zobaczyć sześć obiektów ułożonych w dwie trasy: krakowską i obejmującą okolice Szczawnicy. W Krakowie zwiedzano nieudostępniane miejsca **Teatru im. J. Słowackiego** oraz **Gmachu Głównego Muzeum Narodowego**, gdzie zwiedzający zobaczyli kulisy powstawania wystawy „Dziedzictwo”. W programie znalazł się też **klasztor braci kapucynów**, w którym od lat działa kuchnia dla potrzebujących. Owoce, warzywa i zioła, z których bracia przygotowują potrawy, rosną w przyklasztornym ogrodzie, który również udostępniono zwiedzającym. Na trasie pozakrakowskiej znalazły się okolice **Szczawnicy**. Tam – oprócz architektury uzdrowiska i Muzeum Pienińskiego – można było odkryć wieś **Frydman**. Historię tej miejscowości tworzyli Polacy, Rusini, Żydzi, Węgrzy i wiele innych nacji. Wszystko to znalazło odbicie w niezwyklej zabudowie wsi, której charakterystycznym elementem jest malownicza „ulica stodołna”. Uczestnicy Dni mieli okazję zwiedzić dwupoziomowe, sklepienie piwnice na wino, pochodzące z początku XIX wieku, zbudowane do

przechowywania wina, sprowadzanego z głębi Królestwa Węgierskiego, wysłuchać historii o nich. Podczas imprezy nie lada gratką była możliwość zobaczenia kościoła św. Stanisława wraz z historyczką sztuki Pauliną Kluz. W **Szczawnicy** zorganizowano pokaz w rozlewni wód i spacer z przewodnikiem po dawnej i współczesnej Szczawnicy. W **Muzeum Pienińskim** była okazja do poznania tradycji i zwyczajów górali pienińskich i flisaków.

Po zabytkach oprowadzali ich gospodarze. Zwiedzaniu towarzyszyły warsztaty, gry terenowe, plenery i koncerty. Wstęp do wszystkich obiektów i na wydarzenia towarzyszące był wolny, niekiedy wymagana była wcześniejsza rezerwacja miejsc.

Program Dni Dziedzictwa, w każdym z zabytków, powstaje we współpracy ze środowiskiem lokalnym. Każdy z gospodarzy miejsc, chce jak najlepiej zaprezentować swój region. Do współpracy zostały zaproszone jednostki samorządu terytorialnego, lokalne instytucje kultury, organizacje turystyczne, szkoły i uczelnie wyższe, instytucje muzealne, biblioteki, a także organizacje pozarządowe, stowarzyszenia, gospodarstwa agroturystyczne, podmioty świadczące usługi turystyczne, rady parafialne, koła gospodyń. Dni nie mogłyby się również udać bez pracy przewodników, historyków, artystów, aktywistów społecznych i wolontariuszy.

W 2017 roku publikacją towarzyszącą Dniom była książka Wojciecha Nowickiego *Od kuchni* (edycja XIX, Małopolski Instytut Kultury, 2017). Książka przybliży kulinarne wątki krakowskich i małopolskich zabytków, opisuje miejsca „od kuchni” i z kuchnią w tle. Autor książki jest krakowskim krytykiem kulinarnym, eseistą, kuratorem wystaw fotograficznych i fotografem. Książka w wersji papierowej jest (nadal) dostępna w sekretariacie Małopolskiego Instytutu Kultury w Krakowie, a podczas Dni dostawał ją każdy chętny, w punktach informacyjno-promocyjnych imprezy.

W Dniach Dziedzictwa wzięło udział ponad 10 tys. osób.

XIX Małopolskie Dni Dziedzictwa Kulturowego – obiekty

20–21 MAJA

TRASA KRAKOWSKA

Samotnia artystów – dawna pracownia ceramiczna Heleny i Romana Husarskich w Krakowie

Centrum Administracyjne kombinatu w Nowej Hucie

TRASA OKOLICE BOCHNI

Dwór Feillów w Woli Zręczyckiej

Zamek w Wiśniczu

Zabudowa Bochni

27–28 MAJA

TRASA KRAKOWSKA

Teatr im. Juliusza Słowackiego w Krakowie

Kościół i klasztor braci kapucynów w Krakowie

Muzeum Narodowe w Krakowie – Gmach Główny

TRASA OKOLICE SZCZAWNICY

Wieś Frydman na Spiszu

Muzeum Pienińskie im. Józefa Szalaya w Szachtowej

WOLNOŚĆ KRZEPI!

Już po raz **20.** Małopolski Instytut Kultury w Krakowie zaprosił do uczestnictwa w **Małopolskich Dniach Dziedzictwa Kulturowego.** W związku z przypadającą w 2018 roku 100. rocznicą odzyskania przez Polskę niepodległości hasło Dni brzmiało: „Wolność krzepi!”. Podczas tej jubileuszowej edycji, w dwa majowe weekendy (19–20 i 26–27 maja) opowiedziano o życiu zwykłych obywateli, polityków, naukowców i o dwudziestu latach rozwoju Polski 1918–1939. Zachęcano do poznania miejsc nieznanymi i urzekającymi, do obejrzenia zabytków cennych ze względu na architekturę, poznania fascynujących historii i niebanalnych biografii osób związanych z dwudziestoleciami międzywojennymi. Wraz z przewodnikami, animatorami zabaw i gier dla dzieci, naukowcami i pasjonatami wielu dziedzin zaprezentowano 11 zabytkowych obiektów, w tym miejsca na co dzień niedostępne.

Udział w wydarzeniach był bezpłatny, na część z nich obowiązywała rezerwacja miejsc.

19–20 MAJA 2018 ROKU

W pierwszy weekend Dni Dziedzictwa, zainteresowani zwiedzili **Fort 50 ½ O Barycz** w Krakowie, który odegrał ważną rolę w obronie miasta przed Rosjanami w 1914 roku. Fort można było eksplorować w towarzystwie specjalistów, którzy przybliżyli historię tego miejsca. Kolejnym obiektem Wydarzenia był, na co dzień zamknięty, **dworek Rutkowskich** w Krakowie Bronowicach, projektu Józefa Gałęzowskiego, czołowego architekta międzywojnia. Dziś dworek należy do Instytutu Farmakologii PAN – mieści się w nim Zakład Fitochemii, w którym bada się skład chemiczny roślin. W ramach Imprezy zaplanowano m.in. warsztaty botaniczne w ogrodzie oraz grę detektywistyczną dla najmłodszych.

Na zachód od stolicy Małopolski, w Raclawicach k. Olkusza, była okazja do podziwiania drewnianego **kościółka Narodzenia NMP**, wraz z cennym wyposażeniem, wybudowanego w 1615 roku.

We wsi **Płaza**, pod Chrzanowem z kolei można było obejrzeć zabytek techniki, z końca XIX wieku – **piec kręgowy** służący do wypalania wapna, który jest najlepiej zachowanym tego typu urządzeniem w Polsce i unikatem w skali europejskiej. To tutaj przez dziesięciolecia powstawał doskonałej jakości produkt wykorzystywany w budownictwie, przemyśle i rolnictwie odradzającego się po zaborach i I wojnie nowego państwa.

26–27 MAJA 2018 ROKU

Pod koniec lat 20. XX wieku Ignacy Mościcki, prezydent II RP i chemik z wykształcenia, zdecydował o budowie **Państwowej Fabryki Związków Azotowych w Tarnowie**. Była to jedna z największych inwestycji w międzywojennej Polsce i jedna z najnowocześniejszych w Europie. Podczas drugiego weekendu imprezy była możliwość zwiedzenia tarnowskich Mościc – nazwanych na cześć prezydenta – wraz z zabytkową willą Eugeniusza Kwiatkowskiego, jednego z dyrektorów fabryki.

Na terenie **dworu rodziny Żabów w Zbylitowskiej Górze** odbyła się z kolei zabawa typu escape game. W jej trakcie rozwikłano zagadkę dworu – niegdyś wypełnionego starymi księgami pozostawionymi m.in. przez Napoleona Żabę, podróżnika i naukowca. Dorosłym zaproponowano oprowadzanie z przewodnikiem i wystawę pamiątek rodziny Żabów. Również w Zbylitowskiej Górze, został otwarty dla **zwiedzających kościół Podwyższenia Krzyża Świętego** – budowla powstała po I wojnie światowej według projektu krakowskiego architekta Ludwika Wojtyczki.

Trasa krakowska objęła m.in. **gmach Akademii Górniczo-Hutniczej**. Uroczystej inauguracji gmachu, dokonał w 1919 roku marszałek Józef Piłsudski. Podczas Dni Dziedzictwa była okazja do posłuchania o historii budowy uczelni, zobaczenia kopalni, bogatych zbiorów geologicznych oraz wzięcia udziału w pokazach, np. z ciekłym azotem.

Lata 20. XX wieku dla wielu były bardzo trudne: brakowało żywności, węgla do ogrzewania mieszkań i gazu do gotowania, wybuchały epidemie chorób zakaźnych, m.in. hiszpanki i tyfusu. Szczepionki przeciw nim wytwarzały zakłady produkcji surowic i szczepionek profesora Odon Bujwida, mieszczące się przy ulicy Lubicz 34. Żona profesora Kazimiera Bujwidowa zapisała się natomiast w historii walki o prawa obywatelskie kobiet. To m.in. dzięki niej kobiety w 1918 roku mogły startować i głosować w wyborach. W **kamienicy przy Lubicz 34** przygotowano dla chętnych zajęcia na temat bakterii oraz nauki języka esperanto, którego propagatorem był właśnie Odon Bujwid.

Jak co roku, Małopolskim Dniom Dziedzictwa Kulturowego towarzyszyła okolicznościowa publikacja. O obiektach i ich historii napisał Jakub Kornhauser, krakowski poeta, tłumacz, eseista, wykładowca Uniwersytetu Jagiellońskiego. Książka była dostępna bezpłatnie w punktach informacyjnych MIK oraz w wersji elektronicznej na stronie Dnidziedzictwa.pl.

XX Małopolskie Dni Dziedzictwa Kulturowego – obiekty

19–20 MAJA

TRASA KRAKOWSKA

Fort 50 ½ O Barycz w Krakowie

Dworek Rutkowskich w Krakowie Bronowicach

sprawozdania
kronika

398 Justyna Nartowska

TRASA KRAKOWSKA

Kościół Narodzenia NMP w Raclawicach k. Olkusza
Piec kręgowy w Płazie

26–27 MAJA

TRASA KRAKOWSKA

Kamienica Bujwidów w Krakowie
Gmach główny Akademii Górniczo-Hutniczej im. Stanisława Staszica
w Krakowie

TRASA WSCHODNIA

Kościół Podwyższenia Krzyża Świętego i dwór Żabów w Zbylitowskiej
Górze

Willa Eugeniusza Kwiatkowskiego w Tarnowie Mościcach
Dom rodzinny i Muzeum Wincentego Witosa w Wierzchoślavicach

OBIEKT TOWARZYSZĄCY

Klasztor sióstr Sacré Coeur w Tarnowie, ul. Pszena 3, Tarnów

Oprac. Justyna Nartowska
Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Krakowie